

Aan Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Van CIO Rijk

nota

Invulling Toezegging Informeren Kamer over de vraag of de opdracht aan de Auditdienst Rijk (ADR) aangepast moet worden of verder geëxpliciteerd

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2023-0000389478

Datum

29 juni 2023

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)

1

Aanleiding

U hebt toegezegd tijdens het commissiedebat 'Opruimen vervuilde data' van 15 juni jl. de Kamer voor 1 juli 2023 te informeren over de vraag of de opdracht aan de ADR aangepast moet worden of verder geëxpliciteerd.¹

Met de bijgevoegde Kamerbrief geeft u opvolging aan de toezegging.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd:

- In te stemmen met de nieuwe en gewijzigde ADR conceptopdrachtbevestiging (zie bijlage I).
Na uw akkoord kan CIO Rijk de opdracht verstrekken aan de ADR.
- In te stemmen met de brief (zie bijlage II), en na ondertekening deze met de conceptopdrachtbevestiging laten versturen naar de Kamer.

Kern

- ADR heeft op basis van uw toezegging zorgvuldig naar de opdracht gekeken en een aantal wijzigingen doorgevoerd in de huidige opdrachtbevestiging.
- Het onderzoek verandert inhoudelijk niet, maar borgt wel dat de eindrapportage nauwer aansluit bij de informatiebehoefte van de Kamer.
- In de brief worden de volgende, belangrijke wijzigingen van de opdrachtbevestiging opgesomd:
 - Indien het onderzoek aantoont dat bepaalde waarborgen ontbreken, zal de ADR hier ook melding van maken in het rapport.
 - Departementen kunnen, indien de bevindingen daartoe aanleiding geven, ervoor kiezen verdiepend en inhoudelijk vervolgonderzoek uit te laten voeren.
 - De ADR voert geen 'assurance'-werkzaamheden uit. Dit betekent dat de ADR zich beperkt tot het verstrekken van inzichten (feitelijke bevindingen) zonder een samenvattend eindoordeel of conclusie te geven. Dit aandachtspunt is ook verplaatst van afbakening naar het onderdeel rapportage.

1

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/commissieverslagen/detail?id=2023D27070&did=2023D27070>

- De ADR verricht geen inhoudelijk onderzoek, zoals bijvoorbeeld data-analyses in systemen. Dit betekent dus geen duplicatie van de uitvoering van Motie #21.
- Ten slotte zijn in de nieuwe versie de drie organisaties en/of dienstonderdelen opgenomen waar decentraal onderzoek zal worden uitgevoerd. U hebt de Kamer hierover eerder geïnformeerd op 10 mei jl..²
- In de brief geeft u verder aan dat de opdracht verstrekt is aan de ADR voor het onafhankelijk onderzoek, zodat de ADR in juli 2023 kan gaan starten.
- In de mee te sturen opdrachtbevestiging zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.
- Voor een vergelijk met de vorig verstuurd versie (0.9) is een versie 1.4 met revisiemarkering opgenomen (PDF).

Onze referentie
2023-0000389478

Datum
29 juni 2023

Toelichting

Uitvoering Motie #21

- In het debat van 19 januari 20213 over het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire Onderzoekings-commissie Kinderopvangtoeslag⁴ is bij motie van het lid Marijnissen (SP) c.s. verzocht om 'voor 1 maart 2021 een voorstel te doen hoe overal binnen overheidsinstellingen vervuilde data, risicomodellen en het gebruik van nationaliteit worden opgeruimd'⁵. Uitvoering van deze motie vindt plaats met inachtneming van het verzoek van lid Klaver (GroenLinks) c.s.⁶ om hierbij niet alleen te kijken naar nationaliteit, maar ook naar etniciteit en geboorteplaats (hierna te noemen Motie #21).
- Alle departementen hebben inmiddels de rapportages met de uitkomsten van de uitvoering van Motie #21 naar de Kamer gestuurd. Het debat hierover heeft plaatsgevonden op 15 juni 2023.
- Ter afsluiting van dit traject hebt u toegezegd een extern en onafhankelijk onderzoek naar de uitvoering van Motie #21 door de ADR uit te laten voeren.

Het externe en onafhankelijke onderzoek door de ADR

- De motie van het lid Van Baarle c.s. verzocht eerder het kabinet om op de uitkomsten van Motie #21 door de departementen een externe toets uit te laten voeren.⁷ Hoewel deze motie niet werd aangenomen door de Kamer, hebt u de ADR gevraagd een externe toets uit te voeren naar de kwaliteit van de uitvoering van Motie #21.
- Met deze externe en onafhankelijke toets moet duidelijk worden hoe de departementen tijdens de uitvoering van Motie #21 de kwaliteit hebben geborgd voor de uiteindelijke verstrekking van de departementale uitkomsten aan de Kamer.
- Alle departementen maken onderdeel uit van het onderzoek, op de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Financiën na.⁸
- Bovendien worden er decentraal drie organisaties en/of dienstonderdelen meegenomen in het onderzoek, namelijk: 1) Rijksinspectie Digitale Infrastructuur van het Ministerie van EZK, 2) Dienst Terugkeer en Vertrek van

² Kamerstuk 35510, nr. 122.

³ Handelingen II 2020/21, nr. 45, item 4.

⁴ Kamerstuk 35510, nr. 2.

⁵ Kamerstuk 35510, nr. 21.

⁶ Kamerstuk 35510, nr. 16.

⁷ Kamerstuk 26643, nr. 827.

⁸ SZW was juni 2021 al gereed en laat een eigen onderzoek door de ADR uitvoeren. Financiën, Belastingdienst, Douane en Toeslagen, heeft apart met de Kamer over de uitvoering Motie#21 gecommuniceerd, via het HVB (Herstellen Verbeteren en Borgen)-traject.

het Ministerie van JenV en 3) Dienst Uitvoering Onderwijs van het Ministerie van OCW.

- De ADR kan na ondertekening van de definitieve opdrachtbevestiging in juli 2023 starten met de onderzoeksopdracht. Het onderzoek loopt door tot en met juli 2024.
- Interdepartementaal is de opdrachtbevestiging afgestemd met de Motie #21-projectleiders (van de departementen) en het CIO-beraad, die over de opdracht al eerder heeft besloten.

Onze referentie
2023-0000389478

Datum
29 juni 2023

Politieke context

De uitvoering van de onafhankelijke toets heeft veel interesse vanuit de Kamer.

U hebt de Kamer al eerder geïnformeerd over de opdrachtbevestiging op 14 april jl.⁹ Vervolgens hebt u op 10 mei jl. per brief gereageerd op vragen van de commissie Digitale Zaken over de selectie en motivatie van de drie eerdergenoemde organisaties en/of dienstonderdelen.¹⁰

Financiële/juridische overwegingen

Beleidskeuze uitgelegd		
Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)		
1.	Doel	Belofte aan de Kamer; inzicht bieden hoe departementen de kwaliteit van de uitvoering van Motie #21 en de uitkomsten in de rapportage procesmatig hebben geborgd.
2.	Beleidsinstrument(en)	- Vraag-gestuurde onderzoeksopdracht, in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing. - Geen "assurance"-opdracht.
3a.	Financiële gevolgen voor het Rijk	- CIOR; ADR-uren (2700 ~270k) worden gedekt vanuit het eigen bestedingsplan. - Departementen en de drie geselecteerde organisaties en/of dienstonderdelen bekostigen de eigen ureninzet en capaciteit (indicatief 1-2 man, 8-16u) vanuit de eigen begroting.
3b.	Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	Geen.
4.	Nagestreefde doeltreffendheid	- Primair onderzoeksobject zijn de departementen, alwaar de centrale coördinatie van de uitvoering van Motie #21 van het departement was belegd. - Decentraal worden ook 3 organisaties en/of dienstonderdelen meegenomen in het onderzoek Mocht daartoe aanleiding zijn kunnen vervolgonderzoeken bij departementen worden uitgevoerd.
5.	Nagestreefde doelmatigheid	Onafhankelijke, externe toets door de ADR naar de waarborgen voor een accurate en volledige uitvoering van Motie#21 door de departementen.
6.	Evaluatieparagraaf	- Hoor en wederhoor interviews en deelrapporten. - Hoor en wederhoor eindrapport en afronding. - Publicatie van de (eind)rapportage(s).

Strategie

⁹ Kamerstuk 35510, nr. 120.

¹⁰ Kamerstuk 35510, nr. 122.

Motie #21 is een Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) /InformatieHuishouding (IHH)-maatregel om discriminatie op afkomst (nationaliteit, geboorteplaats en etniciteit) in risicomodellen en andere verwerkingen op te ruimen.

Onze referentie
2023-0000389478

Datum
29 juni 2023

De eventuele leerpunten en verbeterpunten die uit het ADR-onderzoek naar voren komen bij de ministeries, kunnen worden meegenomen in het beleid om de verantwoorde inzet van hoog-risico algoritmen binnen de overheid structureel te waarborgen.¹¹

Communicatie

Dit onderwerp trekt de aandacht vanuit:

- de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire,
- de anti-discriminatie agenda, en
- de regulering van algoritmen, via uw Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

-

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Onderzoek uitvoering Motie#21 Opdrachtbevestiging v1.4 (definitief concept)	Na akkoord wordt het een definitieve versie voor ondertekening door CIO Rijk
2	Brief Toezegging Informeren Kamer over de vraag of de opdracht aan de ADR aangepast moet worden of verder geëxpliciteerd	

¹¹ Kamerstuk 26643, nr. 940.